

2022

Istraživačka studija

Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama

AUTORI

Igor Panić
Selma Čamdžić
Emina Bešlija
Nikola Kandić

DISCLAIMER

Publikacija je rezultat istraživanja sprovedenog u okviru projekta Fondacije Humanity in Action BiH "Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama" koji se implementira unutar projekta „Osnaživanje civilnog društva Zapadnog Balkana za reformisanu javnu upravu – WeBER 2.0“. Ovaj dokument je proizveden uz finansijsku podršku Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta je odgovornost Fondacije Humanost u akciji BiH i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije.

Projekat finansira
Evropska unija

Sadržaj

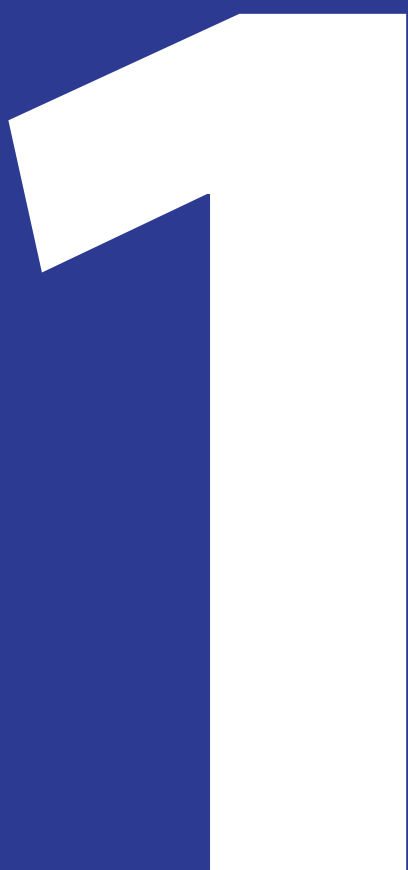

1	UVOD	05
2	RAD U FOKUS GRUPAMA	07
3	ISKUSTVO SA JAVNOM UPRAVOM	13
4	ZAKLJUČAK	16
5	PREPORUKE	18
6	RECENZIJE (AIŠA TELALOVIĆ I LEILA BIČAKČIĆ)	20

Uvod

U sklopu projekta Osnaživanje civilnog društva zapadnog Balkana za reformisanu javnu upravu (WeBER 2.0), koji finansira Evropska unija, a kog Vanjskopolitička inicijativa Bosne i Hercegovine provodi s partnerima u okviru Think for Europe mreže, i u saradnji sa briselskim Centrom za evropsku javnu politiku (EPC), Humanity in Action BiH organizuje projekat “Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama”. Kroz interaktivne radionice, sprovođenje istraživanja putem anketnog upitnika, potom u fokus grupama, te podnošenja zahtjeva za pristup informacijama, program je fokusiran na pitanja ostvarivanja prava pristupa javnim informacijama, funkcionisanje javne uprave, kao i njenu reformu.

Značaj ove publikacije i cjelokupnog projekta se ogleda u tome što ima za cilj obrazovati mlade i upoznaje ih sa njihovim pravima na pristup javnim informacijama, javnom upravom i javnom upravom kakva bi ona zapravo trebala biti. Tokom istraživanja, smo posebno primjetili, da nešto manji, ali ipak nezanemarljiv broj mladih nije uopšte ili djelimično upoznato sa svojim pravima i ovim pojmovima.

Ova publikacija je podijeljena na dva dijela – prvi dio se odnosi na rad u fokus grupi i rezultatima iste, dok se drugi dio odnosi na lična iskustva autorica i autora u vezi sa uživanjem prava na pristup javnim informacijama.

Rad u fokus grupama

Tokom treninga u Sarajevu krajem jula 2021. godine, učesnici i učesnice ovog projekta, raspoređeni ne su u tri tima, koja su tokom oktobra i novembra sprovela radionice i ispitivanja mladih sa njihovim uživanjem prava na pristup javnim informacijama, iskustvima sa javnom upravom i upoznavanjem sa reformom javne uprave u našoj zemlji.

Dva primarna zadatka koja su dodijeljena timovima su:

1. U svojim fokus grupama upoznati svoje učesnike i učesnice (1) sa njihovim pravima na pristup javnim informacijama, upoznati ih sa javnom upravom i reformom javne uprave u Bosni i Hercegovini,
2. Prikupiti informacije, odnosno iskustva učesnika i učesnica sa njihovim pravom na pristup javnim informacijama na različitim nivoima vlasti (lokalnim, kantonalnim, entitetskim/vlastima distrikta, državnim).

Dana 11. oktobra 2021. implementatori ce ovog projekta, donijeli le su odluku kako će se rad u trećoj fokus grupi održati hibridnim putem. Odluka o ovakvom načinu rada, odnosno održavanju zajedničke online sesije u Zenici, Ilijašu i Gradišci, donešena je usljed nepovoljne epidemiološke situacije uzrokovanom pandemijom koronavirusa (SARS-CoV-2 koja uzrokuje bolest COVID-19) u Bosni i Hercegovini. Jedan od implementatora ica, rad u fokus grupi održao (2) uživo/offline u svojoj lokalnoj zajednici – Opština Bileća. Ovaj dio rada je podijeljen na dva dijela – online i offline rad u fokus grupi.

1.1 ONLINE RAD U FOKUS GRUPI

Online rad u fokus grupi održan je 4. novembra 2021. godine. Online sesiju su održali le: Selma Čamdžić iz Zenice, Emina Bešlija iz Ilijaša i Igor Panić iz Gradiške. Učesnici ce ovog online rada su bili mladi e iz već gore navedene tri lokalne zajednice, od 22 do 30 godina starosti i 62,5% osoba ženskog, dok je preostalih 37,5% osoba muškog pola.

Imajući u vidu da su pravo na pristup informacijama, javna uprava i njena reforma široki pojmovi, rad u online fokus grupi je sproveden kroz nekoliko učesnicima_cama bliskih tema:

- dostupnost informacija u toku pandemije koronavirusa,
- ostvarivanje prava na pristup informacijama na različitim nivoima vlasti,
- upoznavanje sa javnom upravom i proces reforme javne uprave.

Dodatni ciljevi ove sesije su još, pored gore već pomenutih zadataka, takođe bili upoznati učesnike i učesnice sa kantonalnim, odnosno republičkim nivoima vlasti, te ujedno vidjeti i pokazati koliko je situacija slična u ostalim dijelovima Bosne i Hercegovine.

---

(1) U tekstu učesnici i učesnice će se navoditi kao ispitanici i ispitanice.

(2) Učesnik Nikola Kandić rad u fokus grupi sproveo uživo/offline.

I. Dostupnost informacija u toku pandemije koronavirusa

Većina ispitanika_ca (čak 77,8%) su izjavili_le kako nisu bili_le zadovoljni_ne dostupnim informacijama u svojim lokalnim zajednicama u toku pandemije. Manji broj ispitanika_ca (njih 22,2%) je navelo kako su bili_le zadovoljni_ne dostupnim informacijama u svojim lokalnim zajednicama.

Prikaz zadovoljnih i nezadovoljnih učesnika_ca dostupnošću informacija u toku COVIDa-19

Ove informacije se odnose na broj testiranih, zaraženih, hospitalizovanih i preminulih nakon dijagnosticirane bolesti COVID-19, kasnije i na raspoloživost SARS-CoV-2 mRNA (iRNK) i vektorskih vakcina. Prema odgovorima ispitanika_ca, primjetno je da dostupnost pomenutih informacija varira u različitim dijelovima Bosne i Hercegovine.

U toku ovog istraživanja ispitanici_ce iz Ilijaša navode kako nisu zadovoljni_ne dostupnošću informacija u toku pandemije u na lokalnom nivou, međutim isti_e ispitanici_ce navode kako su izuzetno zadovoljni_ne dostupnošću informacija na nivou Kantona Sarajevo (iako je Ilijaš dio istog kantona).

U Gradišci situacija na lokalnom nivou je nešto drugačija, ispitanici_ce iz ovog grada su izrazili zadovoljstvo dostupnošću gore navedenih informacija u toku pandemije.

Ia. – Ostvarivanje prava na pristup informacijama

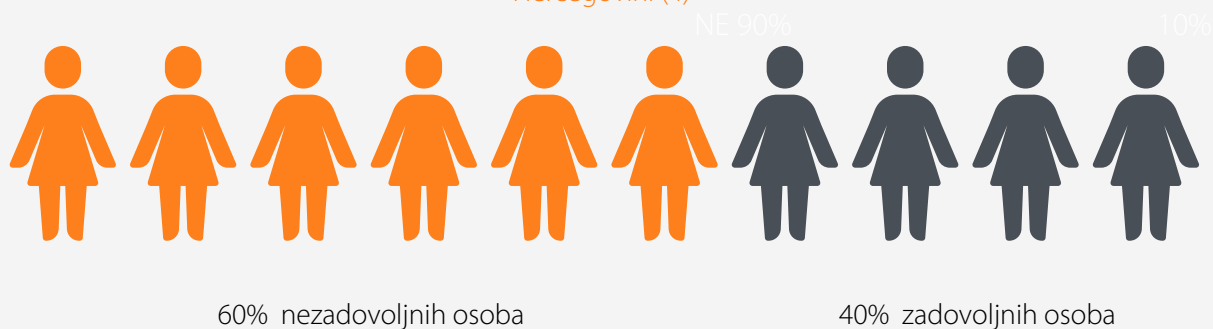
Ispitanici_ce koji_e su upućivali_le zahtjev za pristup informacijama na državnom nivou, u ovom slučaju Ministarstvu bezbjednosti Bosne i Hercegovine, dobili_le su povratnu informaciju uz to navodeći da je zakonski rok od 15 dana za pristup informacijama ispoštovan.

Website-ovi nekih kantona nisu ažurirani već duže vremena, tačnije godina (website Zeničko-dobojskog kantona zadnji put ažuriran 2018. godine) (3). Govoreći o lokalnim website-ovima, informacije iz Gradiške govore da se website ovog grada ažurira češće.

(3) Ovaj podatak je evidentiran 4. novembra 2021. godine (3 godine tog dana).

Opšti prikaz zadovoljnih i nezadovoljnih ispitanika_ca sa njihovim pravom na pristup informacijama u Bosni i Hercegovini (4)

10% ispitanika_ca je učestvovalo u javnoj rasporavi u svojoj lokalnoj zajednici, dok preostalih 90% nije prisustvovalo nijednoj javnoj rasporavi.

U ovom istraživanju, statistika pokazuje da približno 30% ispitanika_ca nije u potpunosti bilo upoznato, dok nešto malo više od 10% ispitanika_ca uopšte nije bilo upoznato sa svojim pravima na pristup javnim informacijama.

II. Upoznavanje učesnika i učesnica sa javnom upravom

U ovom dijelu online sesije mladi_e učesnici i učesnice su se upoznali sa javnom upravom u Bosni i Hercegovini. Tokom prezentacije, primijetili smo da nešto malo manje od 10% učesnika_ca nije bilo upoznato sa javnom upravom, odnosno organizacijom javne uprave u Bosni i Hercegovini na svim njenim nivoima.

III. Upoznavanje učesnika i učesnica sa reformom javne uprave

U ovom dijelu mladi_e su se upoznali_le sa reformskim oblastima javne uprave. Više od 90% ispitanika_ca smatra da je najvažniji segment reforma javne uprave njena digitalizacija odnosno uvođenje e-uprave. Reformska oblast e-uprava povezana je praktično sa svim ostalim oblastima reforme javne uprave. E-uprava nije samo pitanje informacionih tehnologija, nego se radi o mnogo širem pristupu koji obuhvata analizu poslovnih procesa, njihovo pojednostavljivanje i optimizaciju, njihovu standardizaciju koja u javnoj upravi obično traži i izmjene i dopune različitih zakona i podzakonskih propisa. Shodno tome, razumljivo je zašto mladi smatraju da je uvođenje e-uprave izuzetno važno za njihov svakodnevni život, međutim informatizacija treba da uslijedi tek na kraju svih reformskih aktivnosti.

(4) Prikaz iz Analize rada u trećoj online fokus grupi (uzet na osnovu iskustava mladih iz tri lokalne zajednice).

1.2 OFFLINE RAD U FOKUS GRUPI

Dana 15. oktobra u prostorijama Doma kulture „Jefto Dedijer“ u Bileći je realizovana radionica za mlade u okviru koje su prezentovane osnovne informacije o projektu, informacije o pravno-političkom organizovanju u Bosni i Hercegovini, pojmu javne uprave te značaju poznavanja mogućnosti pristupa informacijama od javnog interesa.

Radionici je ukupno prisustvovalo osam učesnika, od kojih tri muškarca i pet žena. Prosječna starost učesnika jeste 17 godina, te su u statusu srednjoškolaca. Niti jedan od učesnika radionice nije imao priliku ranije prisustvovati radionici na ovu temu, niti je ona obrađivana unutar nastavnih sadržaja u sklopu njihovog formalnog obrazovanja. Tokom radionice, mladi su istakli kako tema javne uprave, načini njenog funkcionisanja, niti mogućnosti koje građani imaju nisu dovoljno aktuelizovani, promovisani, ili, i ako jesu, to nije urađeno na način koji je prilagođen mladima.

Radionica je bila podijeljena u 3 tematska bloka:

Javna uprava i zašto nam je važna

Pristup informacijama kao osnovno ljudsko pravo

Razgovor o iskustvima mladih sa korištenjem usluga javne uprave na području opštine Bileća

Tokom radionice su korištene različite tehnike:

- prezentacija sadržaja,
- rad u grupama i prezentovanje rezultata,
- ispitivanje stavova korištenjem skale,
- diskusija u okviru fokus grupe,
- sesija sa pitanjima i odgovorima,
- individualni zadaci.

Učesnici radionice su pokazali zavidno znanje u oblasti poznavanja funkcionisanja lokalne, entitetske i državne uprave, sa slabijim poznavanjem načina funkcionisanja Federacije Bosne i Hercegovine u odnosu na entitet Republika Srpska.

Kao primarne izvore informisanja mladi navode:

- internet
- društvene mreže
- porodicu i prijatelje.

Niti jedan učesnik_ica nije naveo da redovno provjerava zvanične web stranice lokalnog ili nekog višeg nivoa vlasti. Dok su najčešći slučajevi u kojima mladi (učesnici ove radionice) posjećuju zvanične stranice:

- konkursi za stipendije
- informacije o izborima
- informacije o aktuelnim COVID mjerama.

Niti jedan učesnik_ica radionice nije zadovoljan radom lokalne administracije u pogledu ažuriranja zvanične web stranice.

Radionica u Bileći

Naime, stranica Opštine Bileća (<https://www.opstinabileca.ba/>) iako unaprijeđenja u prethodnom periodu mladima ne nudi relevantne podatke o mogućnostima koje im se pružaju, konkursima na koje mogu aplicirati, načinima na koje mogu ocijeniti rad lokalne samouprave. Ono što su učenici_ice primjetili kako manjkavost stranice jeste mali broj veza koji vode ka višim nivoima odlučivanja, rijetko su navedeni rokovi u kojima je jedinica lokalne samouprave (administrativni organ) dužan da izda određena rješenja, potvrde i slično. Istovremeno nije lako pronaći zvanične dokumente, zapisnike sa sjednica Skupštine opštine, dokument budžeta, kao ni zahtjev za pristup informacijama.

Svoje iskustvo korištenja usluga javne uprave na lokalnom nivou bi mogli ocijeniti na skali od 1-5 prosječnom ocjenom četiri (kao izuzetno dobro). Naime, iz odgovora učesnika_ica se jasno vidi, kako lokalnu administraciju posmatraju kao:

- otvorenu,
- relativno brzu,
- prijateljski nastrojenu.

Niti jedno od učesnika radionice nije imao priliku koristiti direktno usluge entitetskog, odnosno državnog nivoa javne uprave. Kod mladih postoji percepcija da su određena javna preduzeća (Elektroprivreda, Pošte Srpske, Hidroelektrane na Trebišnjici) takođe predstavnici javne uprave, kako je većinski kapital u tim preduzećima kapital Vlade Republike Srpske.

Niti jedno od učesnika_ica nije koristilo mogućnost upućivanja zahtjeva za pristup informacijama.

Iskustvo s javnom upravom

3

U ovom dijelu publikacije implementatori i implementatorice su podijelili sljedeća iskustva:

U junu 2018. godine Igor Panić je poslao upit Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine. U relativno kratkom roku stigao je odgovor ministarstva u kojem navode kako upit nije u nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova, već Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine. Ministarstvo vanjskih poslova nije prosljedilo upit Ministarstvu civilnih poslova, iako su bili dužni to uraditi. Potom, ja sam isti upit poslao Ministarstvu civilnih poslova. Odgovor sam dobio odmah dan nakon poslanog upita.

U novembru 2021. godine Igor Panić je poslao zahtjev za pristup informacijama Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine o visini plate ambasadora i konzularnih službenika u Ambasadi Bosne i Hercegovine u Državi Katar. Zahtjev za pristup informacijama mu je odobren u predviđenom zakonskom roku. Dobio je informaciju o visini plate ambasadora, međutim ne i informacije o visini plata konzularnih službenika. U rješenju se navodi da mjesto konzularnog službenika u Ambasadi Bosne i Hercegovine u Dohi nije predviđeno sistematizacijom radnih mjesta u Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine, ali nije dobio obrazloženje gdje bi mogao dobiti tu informaciju.

Članica naše grupe, Selma Čamdžić, obratila se Ministarstvu pravde Republike Srpske sa zahtjevom za pristup aktima koji predstavljaju međunarodne ugovorne odnose između Republike Srpske i Republike Srbije i to:

-zajednička izjava Republike Srpske i Republike Srbije o realizaciji projekta hidroenergetskog sistema "Gornja Drina", te

-Protokol o suradnji na realizaciji projekta "Snadbijevanje prirodnim gasom krajnjega kupca - Rafinerije nafte Bosanski Brod"

Naprijed navedeni akti su usko vezani za nadležnosti entiteta da uspostavljaju paralelne odnose sa susjednim državama, kao i da sklapaju sporazume sa drugim državama i međunarodnim organizacijama i sporni su sa aspekta njihove usklađenosti sa Ustavom i procedurama predviđenim zakonima Bosne i Hercegovine. Uprkos neminovnom značaju dostupnosti ovakvih informacija cjelokupnoj bosanskohercegovačkoj javnosti, naročito ukoliko su i sporne kao u konkretnom slučaju, entitetska ministarstva pravde ipak nemaju na svojim web stranicama dostupne ugovore koje zaključuju sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Obzirom da se Selma na postdiplomskom studiju bavi upravo međunarodnom ugovornom sposobnošću federalnih jedinica, to se 08.12.2021. godine obratila Ministarstvu pravde Republike Srpske radi pristupa gore navedenim dokumentima, međutim nikakav odgovor nikada nije dobila. Učesnica Emina Bešlija se obratila Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo radi pristupa informaciji o plaćama policijskih službenika. Odgovor koji joj je dostavljen od navedenog organa upućuje samo na iznos koeficijenta i načina računanja plaće policijskih službenika.

Učesnik Nikola Kandić se obratio Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine da mu se dostave međunarodni ugovori u oblasti mladih koje je Bosna i Hercegovina potpisala sa drugim državama. Zahtevano je da se ovi dokumenti dostave elektronskim putem. U zakonom predviđenom roku, Ministarstvo se oglasilo i dostavilo tražene dokumente. Isti su dostavljeni putem maila, ali i poštom. Naime, kako je zahtjev zaprimljen na protokolu Ministarstva, a radi se o upravnom postupku koji podrazumjeva izdavanje rješenja o pristupu informacijama, rješenje je dostavljeno i putem pošte sa jasno naznačenim protokolnim brojem.

Zaključak

4

U ovom istraživanju, odnosno radu u fokus grupi, primjećujemo sljedeće stvari: prva od njih je da funkcionalnost javne uprave zavisi od nivoa vlasti u različitim dijelovima Bosne i Hercegovine, dok sličnu specifičnost možemo pripisati i dostupnošću informacija u različitim dijelovima naše zemlje.

Veći broj mladih nažalost nije zadovoljno dostupnošću informacijama u svojim lokalnim zajednicama, međutim o ovom možemo govoriti i na širem, odnosno kantonalnom nivou. Zabrinjavajuće je da iste vlasti na više načina izbjegavaju dati informacije mladima, ne na način da ih ignorišu, već sprječavaju bilo kakav kontakt sa osobama koje zakonskim putem pokušavaju doći do javnih informacija. Srećom, situacija sa institucijama na državnom nivou je malo drugačija – ovo istraživanje pokazuje da vlasti na nivou Bosne i Hercegovine uglavnom odobravaju pristup javnim informacijama.

Članovi naše grupe su se obratili organima na različitim nivoima vlasti, tj. na državnom, republičkom i kantonalnom nivou, ali su iskustva poprilično slična u pogledu pristupa informacijama, a kako je to gore izloženo. Smatramo da pristup informacijama nije ograničen zakonskim okvirom, koliko nedovoljno educiranim osobljem i službenicima koji rješavaju o zahtjevima građana za pristup informacijama, pa su česte situacije da građani nikada ne dobiju odgovor na svoj zahtjev ili takav pristup informacijama biva ograničen uvjetima koji nisu predviđeni zakonom. Edukacija uposlenika u organima uprave je ključna, ali i edukacija građana nije manje važna, odnosno samo postojanje zakona nije dovoljno, već se treba pronaći

Preporuke

5

Preporuke koje su proistekle iz ovog istraživanja su:

- Unaprijeđenje institucionalne komunikacije kao što su: efikasnija organizacija, raspodjela i postavljanje standarda i implementacija Zakona o slobodi pristupu javnim informacijama.
- Unaprijeđenje planiranja rada ministarstava i Vijeća ministara, odnosno vlada. Potrebno je unaprijediti sistem koji će osigurati što viši kvalitet propisa i drugih akata koji sadrže odluke o javnim politikama.
- Preporuke o javnim finansijama se odnose na povećanje efikasnosti i efektivnosti upravljanja budžetom, poboljšanje računovodstvenog okvira i funkcije sistema trezora, te povećanje efikasnosti upravljanja javnim dugom;
- Redovno ažuriranje web stranica jedinica lokalne samouprave na način da su sadržajno bogate i atraktivne. Prvntveno na način da se redovno ažuriraju nakon sjednica, odnosno bilo kojih aktivnosti od javnog interesa na lokalnom/višem nivou - tačnije da su građani upoznati sa radom institucija u svojoj lokalnoj zajednici, kantonu, entitetu/distriktu i državi.
- Organizovanje javnih kampanja sa ciljem da se podigne nivo svijesti javnosti o određenim temama. Na primjer, podizanje svijesti o prednosti vakcinacije građana protiv koronavirusa, na način da prednosti vakcinacije prevazilaze mane.
- Uvođenje e-uprave u Bosni i Hercegovini jer je povezana sa svim oblastima reforme javne uprave. Kao što je i samo istraživanje pokazalo – ispitanici ce digitalizaciju javne uprave smatraju veoma važnom za svoj svakodnevni život. Na primjer, putem e-uprave građani mogu zakati termin za izdavanje ličnih dokumenata – pasoš, rodni list, uvjerenje o državljanstvu i drugih, bez čekanja u redu.

Recenzije

Za svaku je pohvalu razumijevanje teme, interes i trud autora da građanima Bosne i Hercegovine u tri lokalne zajednice približe teme koje se tiču javne uprave, posebno prava na pristup informacijama od javnog interesa. Publikacija »Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama« je promišljena, zanimljiva i korisna, posebno za mlade ljude koji svoje okruženje ne žele prepuštati slučaju nego se trude aktivno doprinositi javnom dobru. Autori su se potrudili da definišu probleme u konkretnim lokalnim zajednicama i donesu preporuke koje su korisne svim građanima Bosne i Hercegovine, kao i predstavnicima javne uprave na svim nivoima vlasti. Kako su autori odlično zaključili, »edukacija uposlenika u organima uprave je ključna, ali i edukacija građana nije manje važna«. Proaktivan odnos predstavnika javne uprave prema građanima trebalo bi da se ogleda u redovnom ažuriranju web stranica jedinica lokalne samouprave, ali i ostalih institucija na svim nivoima uprave. Itekako je potrebno je da građani budu podjednako upoznati sa radom institucija u svojoj lokalnoj zajednici, kantonu, entitetu, distriktu i državi. Ukoliko sami građani ne znaju ili ne razumiju opseg svojih prava i ne traže informacije od javnog značaja onda se svaki predstavnik javne uprave može ponašati kako god hoće, znajući da neće biti pozvan na odgovornost, odnosno glumiti nedododirljivu misterioznu osobu koja građanima uopšte nije odgovorna za svoj rad.

Pored odgovornosti, autori odlično primjećuju da je ključno važna i adekvatna organizacija posla kao i digitalizacija javne uprave. »Bez čekanja u redu« i uz komunikaciju sa pristojnim i obučanim službenicima svakodnevni život građana Bosne i Hercegovine bio bi, svakako, mnogo manje komplikovan. Predstavnici javne uprave odgovorni su za svoj rad građanima koji ih plaćaju u mjeri u kojoj su ti građani zainteresirani za kvalitet i transparentnost rada te uprave. To interesovanje mjeri se aktivnim provjeravanjem javnih informacija i njihove dostupnosti, prgovorima, tužbama i drugim zahtjevima u skladu sa zakonom. Ne sumnjam da će učesnici projekta nastaviti biti ključni akteri u prijeko potrebnoj reformi javne uprave u Bosni i Hercegovini, na dobrobit svih njenih građana. Toplo preporučujem ovu publikaciju građanima Bosne i Hercegovine, posebno srednjoškolicima i studentima, ali i kreatorima politika reforme javne uprave koje građani plaćaju da ozbiljno i odgovorno rade svoj posao od javnog značaja.

Aiša Telalović, predavačica

Ova publikacija se bavi analizom “ostvarivanja prava pristupa javnim informacijama, funkcioniranje javne uprave, kao i njenu reformu”. Publikacija je podijeljena u dva dijela, u skladu sa metodološkim okvirom koji su postavili. Prvi dio publikacije odnosi se na istraživanje u fokus grupama, sa jasno postavljenim ciljem i uz pažljivo odabranu publiku: učesnici fokus grupa su najprije upoznati sa zakonskim pravima, te zakonskim okvirom, a zatim su pozvani da podijele svoja iskustva u korištenju zakona o slobodnom pristupu informacijama na različitim administrativnim nivoima u BiH, koji omogućuju njihovo poređenje. Drugi dio se odnosi na iskustva autora u pristupu informacijama upućenim prema različitim institucijama na svim administrativnim nivoima.

Najprije, moram da pohvalim svjesnost tima, koji je pripremio publikaciju, o gender pitanjima, te gender senzitivnom jeziku koji je korišten. Rijetkost je vidjeti gender senzitivni jezik u publikacijama, pa ovakav pristup ističem kao vrlo pozitivan. Nadalje, autori su dali vrlo dobar uvid u sastav članova fokus grupa, dodatno oplemenivši publikaciju statističkom analizom koja omogućava vrlo lagan i efikasan uvid u rezultate cijelog projekta. Na prvi pogled je moguće stvoriti sliku o izvedenim zaključcima, jer je prikaz (boldirana slova, grafički prikaz) dao dovoljno podataka. Grupa je definirala pitanja unaprijed, pa im je to omogućilo da rad u fokus grupama drže pod kontrolom, odnosno da rezultate rada pretoče u jasan i konkretan izvještaj. Samo istraživanje daje vrlo jasne pokazatelje na nekoliko važnih indikatora koji su relevantni za zakon o slobodnom pristupu informacijama, što ukazuje da su autori dobro upoznati sa sadržajem zakona, te da su imali jasno definiran cilj koji su željeli postići istraživanjem. Rad u grupi, nadalje, je testirao dostupnost informacija putem web stranica, te opšti stepen transparentnosti javne uprave prema građanima (putem dostupnih podataka na web stranicama). Autori su jasno podijelili radionicu u nekoliko tematskim blokovima, čime je omogućeno učesnicima da nauče osnovne pojmove (tokom upoznavanja sa zakonskim/podzakonskim okvirom, pravima i obavezama institucija), te da naučena znanja testiraju u praktičnom dijelu radionice.

Drugi dio istraživanja predstavlja nadogradnju na zaključke dobivene u fokus grupi. Autori su poslali niz različitih zahtjeva institucijama na različitim nivoima, sa jasnim ciljem analiziranja odgovora institucija, te institucionalnog razumijevanja i primjene zakona. Tako su autori testirali vrijeme čekanja na odgovor (u odnosu na propisanih 15 dana), vrstu informacije koju je/nije moguće dobiti (iznos plate u odnosu na međunarodne ugovore u odnosu na mlade), te nadležnost institucije u odnosu na postavljeno pitanje (obaveza preusmjerenja upita nadležnom organu). Dobiveni odgovori, te obrazloženja koja su ponuđena u publikaciji jasno upućuju na manjkavosti sistema koje su postavljene kao teza za istraživanje, čime su potvrdili temu koju su istraživali.

Zaključci i preporuke su jasni i precizni, te jasno upućuju na konkretne aktivnosti koje javna uprava, odnosno institucije na svim nivoima mogu primijeniti u relativno kratkom roku. Ovim je ispunjena svrha analize, odnosno proces istraživanja je iznjedrio jasne preporuke, koje su rezultat uočenih nepravilnosti ili nedostataka. Mišljenja sam da je autorski tim obavio povjereni zadatak na kvalitetan način, te da su doprinijeli boljem razumijevanju pristupa informacijama i značaju građanskog učešća u radu javne uprave među članovima svojih fokus grupa, ako ne i šire.

Istraživačka studija

Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama

mart 2022.